

Analyse af interaktion og infrastruktur i Østjylland, WP 02

Kortlægning af lokaliseringsmønstre i det Østjyske bybånd

Kronbak, Jacob; Harder, Henrik; Bro, Peter; Nielsen, Thomas Sick

Publication date:
2008

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):

Kronbak, J., Harder, H., Bro, P., & Nielsen, T. S. (2008). *Analyse af interaktion og infrastruktur i Østjylland, WP 02: Kortlægning af lokaliseringsmønstre i det Østjyske bybånd*. Institut for Arkitektur og Medieteknologi. Institut for Arkitektur og Design Skriftserie Nr. 22

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- ? Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- ? You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- ? You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Analyse af interaktion og infrastruktur i Østjylland

Draft

WP002

**Kortlægning af
lokaliseringsmønstre i det
Østjyske bybånd**

**Forfattere: Jacob Kronbak
Henrik Harder
Peter Bro
Thomas Sick Nielsen**

Kolofon

Byudviklingen i Østjylland [analyse 02] - BVL 2008

Udgiver

Aalborg Universitet
Københavns Universitet
Syddansk Universitet
© Copyright 2008

Forfattere

Thomas Sick Nielsen, Københavns Universitet
Henrik Harder, Aalborg Universitet
Peter Bro, Aalborg Universitet
Jacob Kronbak, Syddansk Universitet

Figurer

Kronbak, Jakob

Sproglig Bearbejdning

Eriksen, Line Nørskov og Bohnsen, Mia Rud

Grafisk Formgivning

Eriksen, Line Nørskov og Bohnsen, Mia Rud

Foto

Bohnsen, Mia Rud

*Arkitektur og Design institut 19
Aalborg universitet
ISSN nr. 1603-6204
Skriftserie: nr.: 22*

Indhold

Formalia01 Side 03-06	Kolofon Indhold Prolog WP02	[Side] 03 04 05 06
Forskning Side 07-08	Datagrundlag Metode	07 08
Resultater Side 08-20	Dagligvarehandel Udvalgsvarehandel Restaurationer & Forlystelser	09 13 17
Epilog Side 21-22	Opsamling af forskningsresultater	21
Formalia02 Side 23-34	Referencer Figurliste	23 24

Indhold. Analysen skal fremlægge hovedtrækkene af befolkningens brug af det østjyske område og udviklingen heri, især hvad angår pendling, indkøb og brug af kulturtilbud.

Det er opgaven at undersøge, i hvilket omfang Østjylland udvikler sig i retning af et fælles arbejdsmarked, om handelsområderne vokser sammen o/e specialiseres, og om kulturtilbuddene i en del af Østjylland udnyttes af befolkningen i andre dele af Østjylland.

Analysen skal derfor vurdere pendlingens omfang og mål samt udviklingen heri. Desuden skal det belyses, hvor de større

handelscentres oplande går, og i hvilket omfang, der er tale om forholdsvis fast afgrænsede oplande eller om der er tale om, at oplandene overlapper eller om nogle varer navnlig indkøbes et sted og andre et andet (specialiserede oplande). Endelig skal også kulturtilbuddenes kundekreds analyseres med henblik på dennes geografi; det gælder såvel 'hverdagstilbuddene' som større events.

Mål. Analysen skal munde ud i vurderinger af behov for fremtidig infrastruktur som følge af interaktionen og skal afdække fremtidige infrastrukturelle flaskehalse. Det kan fx være i form af en vurdering af mulige alternative transport-

former for eksisterende rejser mellem bolig og andre rejsemål, eller i form af vurderinger af anvendelsen af nye motorvejs- og baneanlæg med såvel den eksisterende som med en ændret lokalisering af boliger o/e arbejdspladser. Infrastrukturkommissionens forslag til infrastruktur i Østjylland skal inddrages i vurderingerne.

Den geografiske afgrænsning af Østjylland er fastlagt i Landsplanredegørelse 2006, dog korigeret, så området efter kommunalreformen består af i alt 17 hele kommuner.

Leverancen. Leverancen består af tre 'work packages'.

Prolog

Indledning til Analyse 02

WPO2

Indledning til forskningen i WPO2

Indhold. Kort over arbejdspladser 1982, 1992, 2002 formeret omkring de 17 kommuner i Østjylland fordelt på Dagligvarehandel, Udvalgsvarerhandel, Restaurationer og forlystelser (restauration, hotel, bio., teatre,

orkestre, biblioteker, museer, zoo, forlystelsesparker, idrætsklubber, idrætsanlæg, væddeløbsbaner o.l.). Udgangspunktet er arbejdspladsdata for ca. 8000 geografiske clusters.
Data leveres som kort og tabeller.

Data- grundlag

Som datagrundlag for analysen anvendes et national datasæt der indeholder arbejdspladsdata for ca. 8000 geografiske clusters. Datasættet er genereret af Danmarks Statistik og er den mindste opdeling af arbejdspladser der kan foretages under den nuværende registerlov. Af de ca. 8000 klynger er 1302 beliggende indenfor de 17 kommuner i Østjylland der er en del af analysen. For hver eneste klynge kendes antallet af arbejdspladser indenfor Dagligvarehandel, Udvalgsvarerhandel & Restaurationer og forlystelser i tre tidssnit; 1982, 1992 & 2002.

Metode

Da kommunalreformen har opbrudt de kommunegrænser der eksisterede i perioden 1982-2002 er analysen baseret på en rumlig udvælgelse af klyngecentroider indenfor de kommunegrænser der er gældende i dag. Det betyder, at hver eneste af de 1302 klyngecentroider er blevet al-lokeret til den kommune som de ligger i efter de nuværende kommunegrænser. På den måde har man et temporær konsistent datasæt omfattende de nye kommuner. Efterfølgende er antallet af arbejdspladser i hver af de 3 erhvervskategorier og i hver af de 3 tidssnit summeret for hver af de 17 kommune.

Resultater

Dagligvare- handel

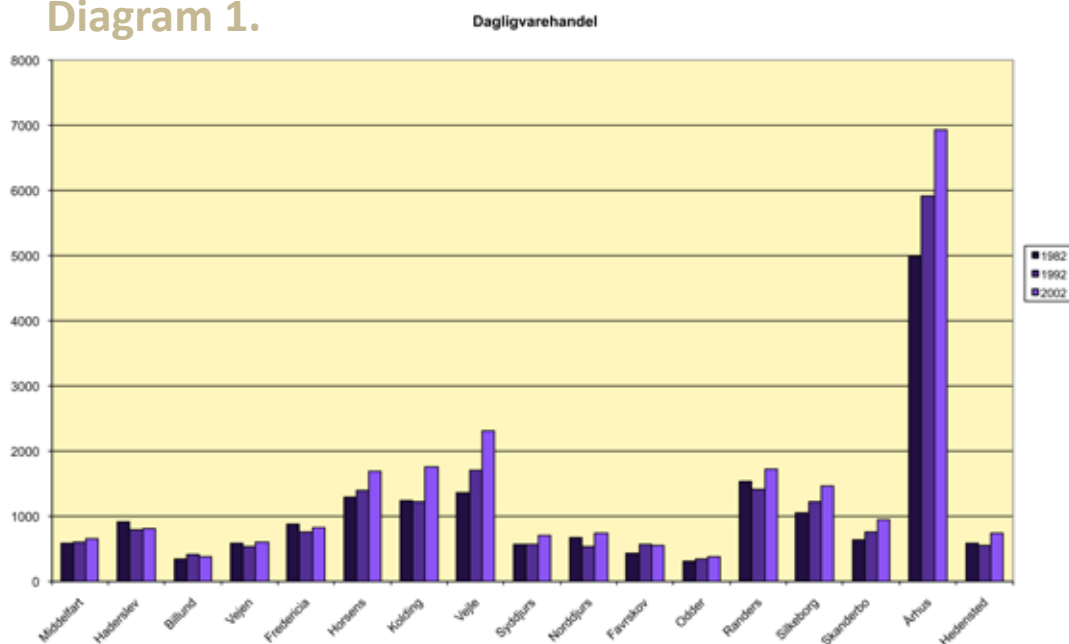
Resultater

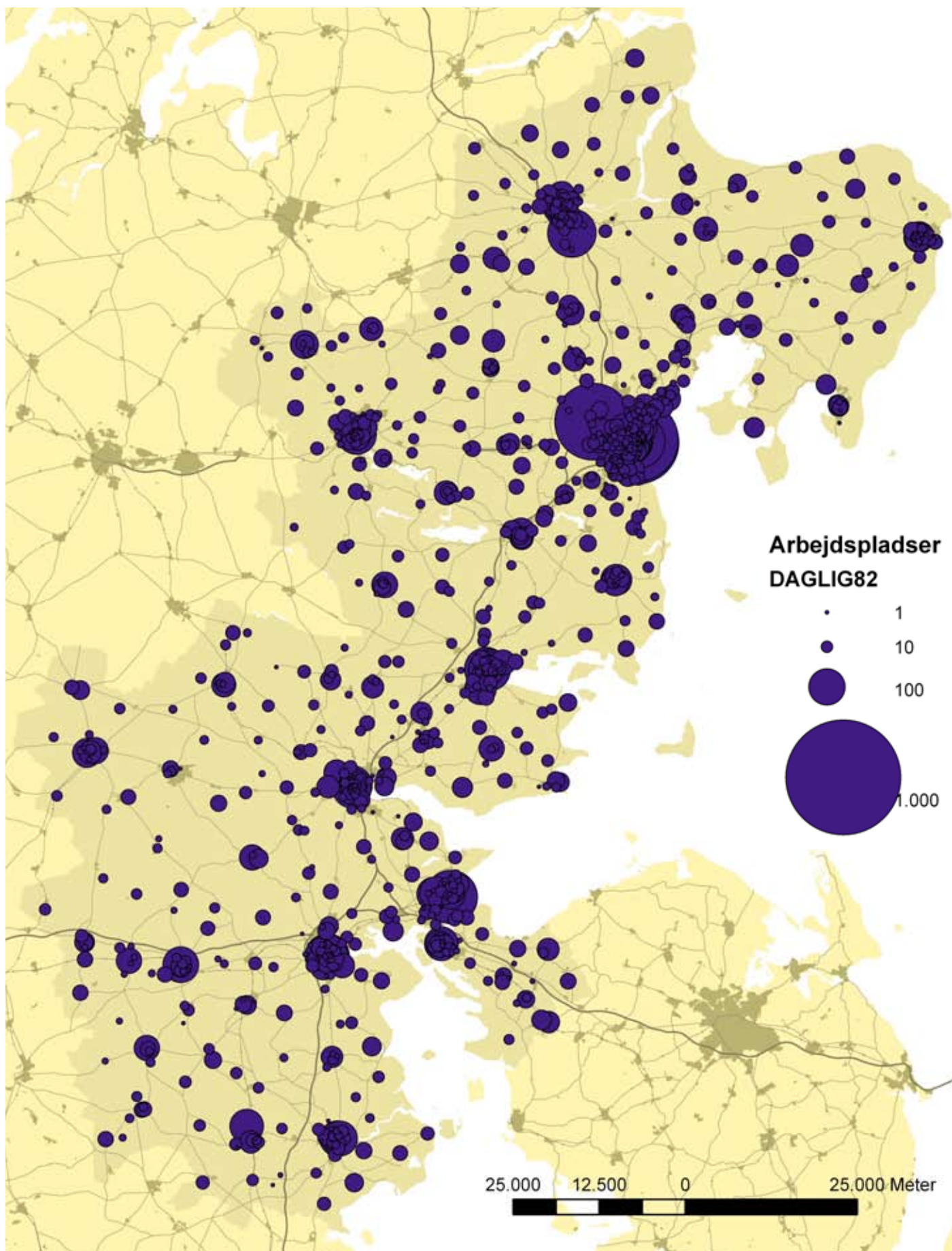
Tabel 1.

KOMMUNE/ÅR	1982	1992	2002
Middelfart	571	589	651
Haderslev	897	789	796
Billund	329	403	373
Vejen	583	527	589
Fredericia	875	757	813
Horsens	1290	1382	1685
Kolding	1226	1210	1750
Vejle	1357	1702	2299
Syddjurs	560	554	701
Norrdjurs	658	532	730
Favrskov	431	553	551
Odder	297	338	379
Randers	1524	1410	1723
Silkeborg	1047	1209	1454
Skanderborg	637	750	937
Århus	4976	5902	6917
Hedensted	577	539	735

Antal arbejdspladser indenfor dagligvarehandel i hver af de 17 kommuner i 1982, 1992 og 2002.

Diagram 1.

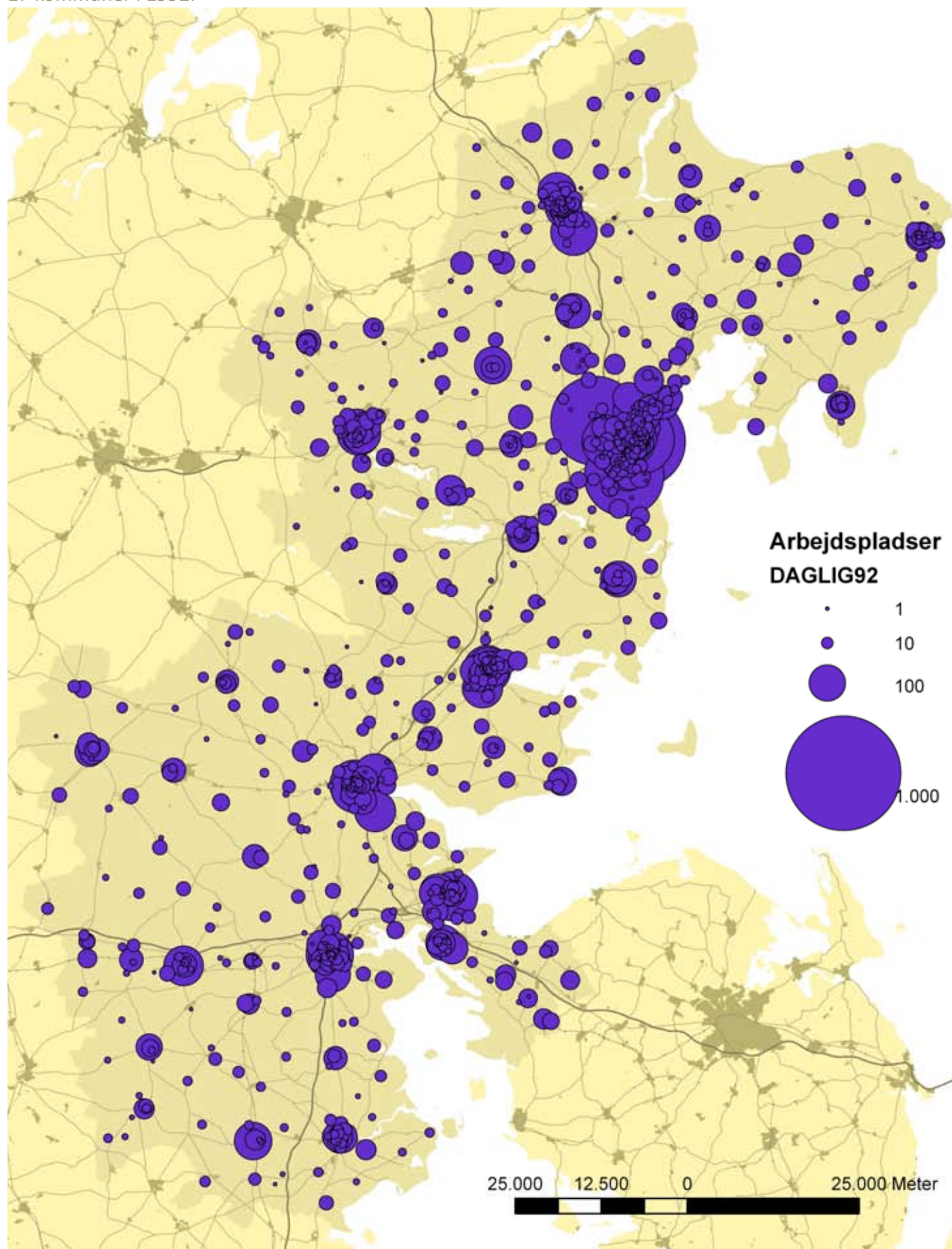

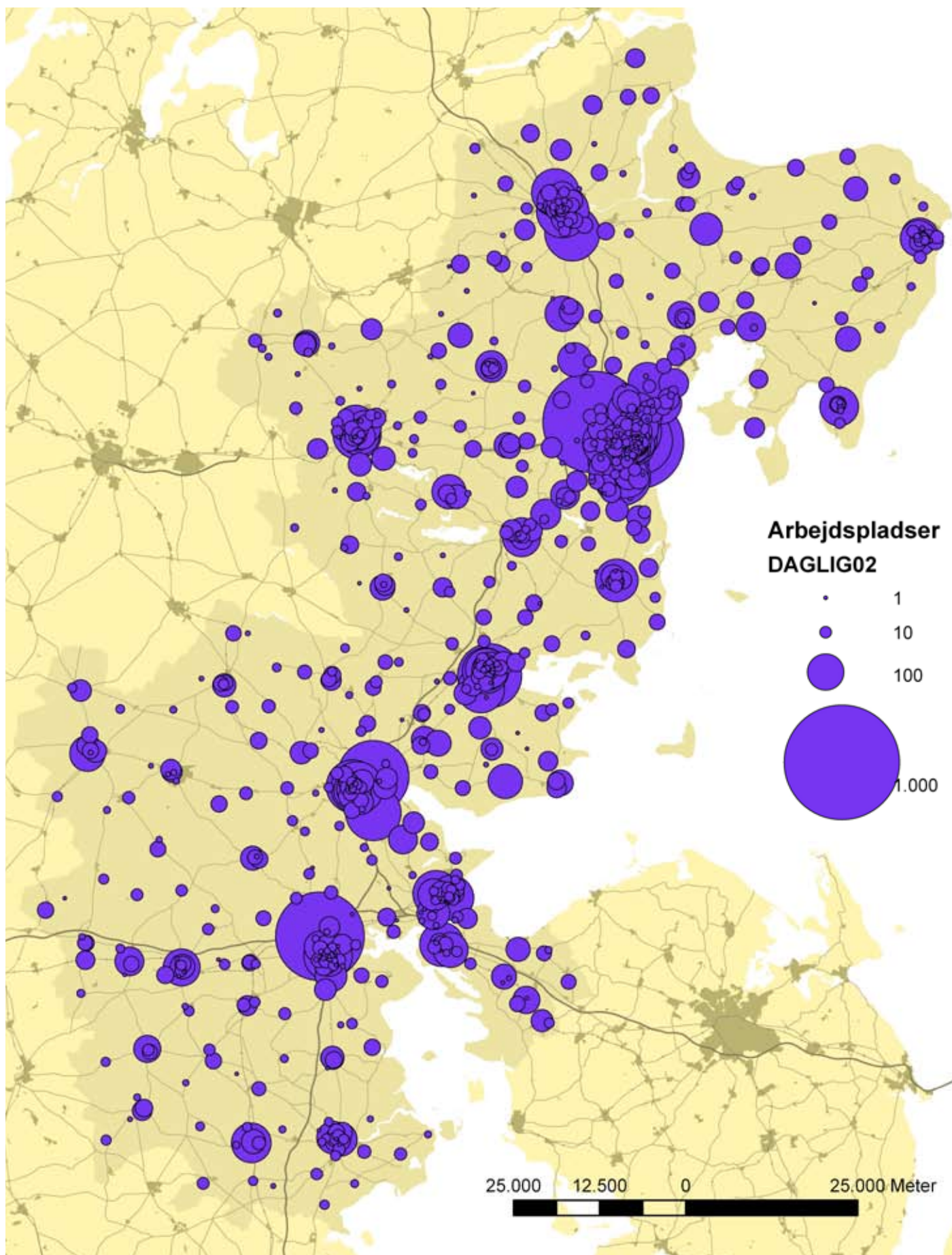
Figur 1. Antal arbejdspladser indenfor dagligvarehandel i hver af de 17 kommuner i 1982.

Figur 2. Antal arbejdspladser indenfor dagligvarehandel i hver af de 17 kommuner i 1992.

Figur 3. Antal arbejdspladser indenfor dagligvarehandel i hver af de 17 kommuner i 2002.

Udvalgsvare- handel

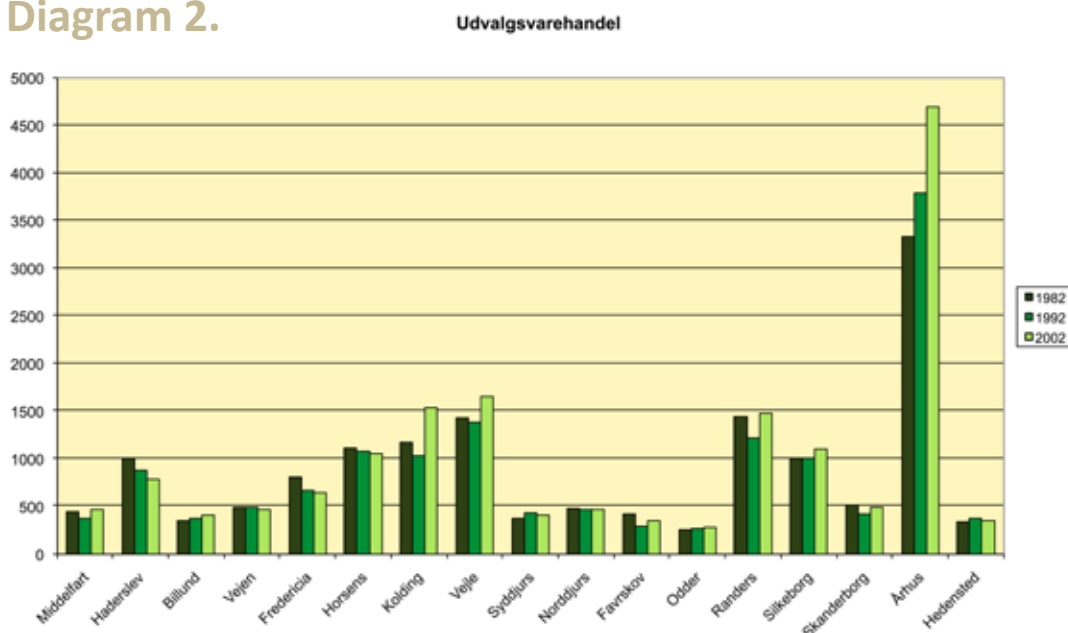
Resultater

Tabel 2.

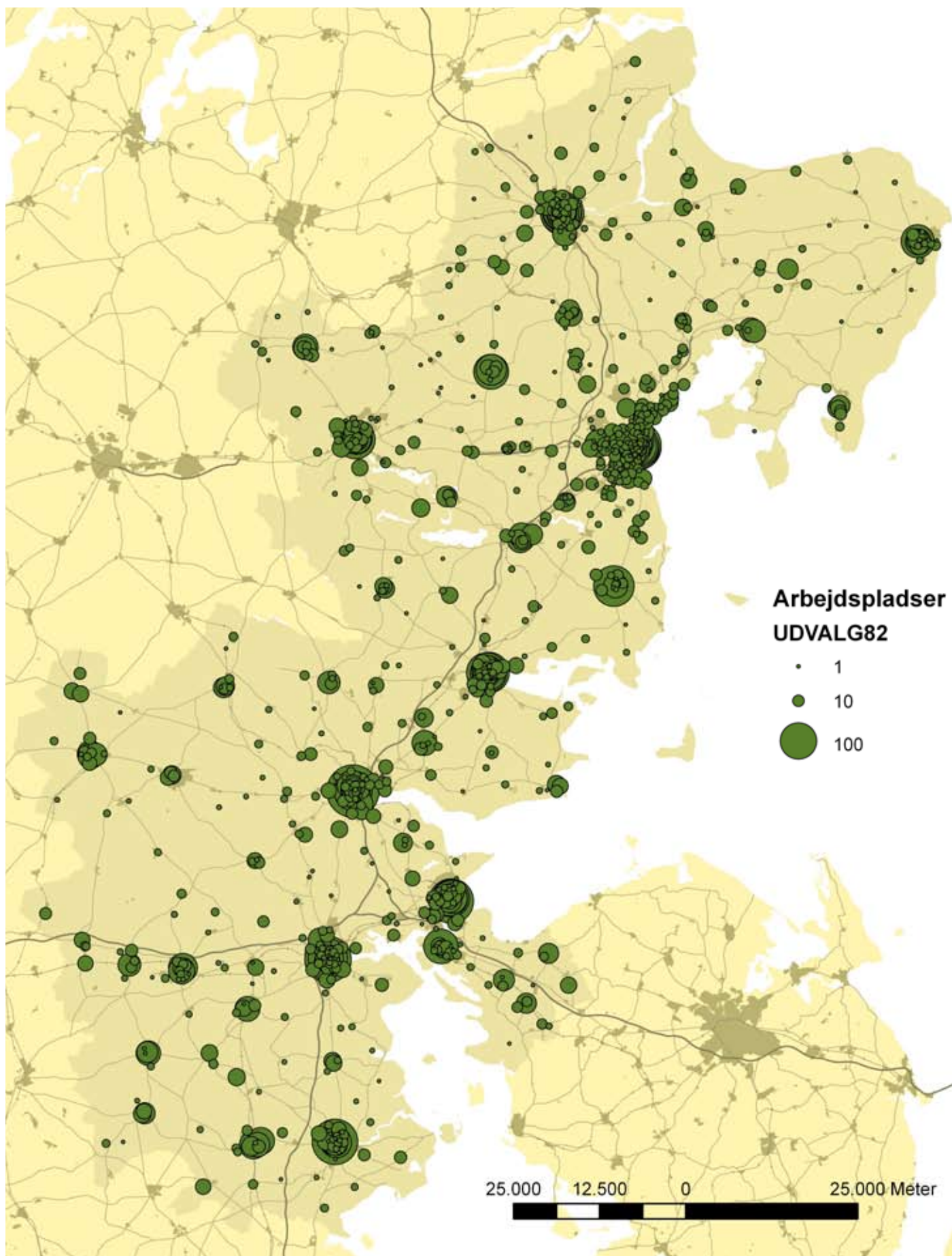
KOMMUNE/ÅR	1982	1992	2002
Middelfart	436	359	458
Haderslev	996	867	776
Billund	338	364	392
Vejen	484	481	457
Fredericia	794	659	634
Horsens	1099	1067	1039
Kolding	1156	1018	1526
Vejle	1424	1379	1642
Syddjurs	357	419	401
Norrdjurs	466	461	458
Favrskov	414	280	344
Odder	243	254	271
Randers	1436	1210	1470
Silkeborg	998	999	1090
Skanderborg	500	404	483
Århus	3326	3789	4687
Hedensted	323	359	335

Antal arbejdspladser indenfor Udvalgsvarehandel i hver af de 17 kommuner i 1982, 1992 og 2002.

Diagram 2.

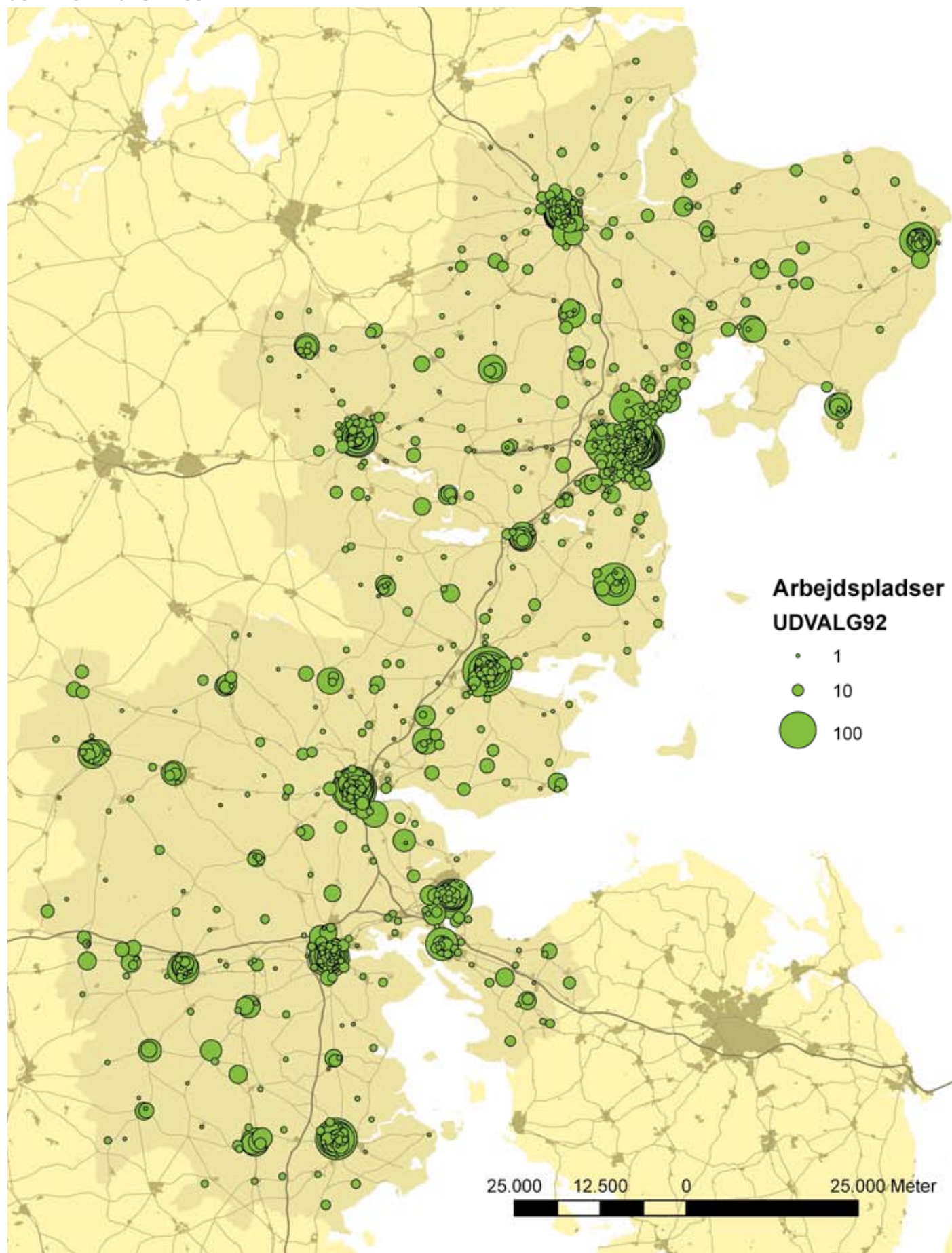

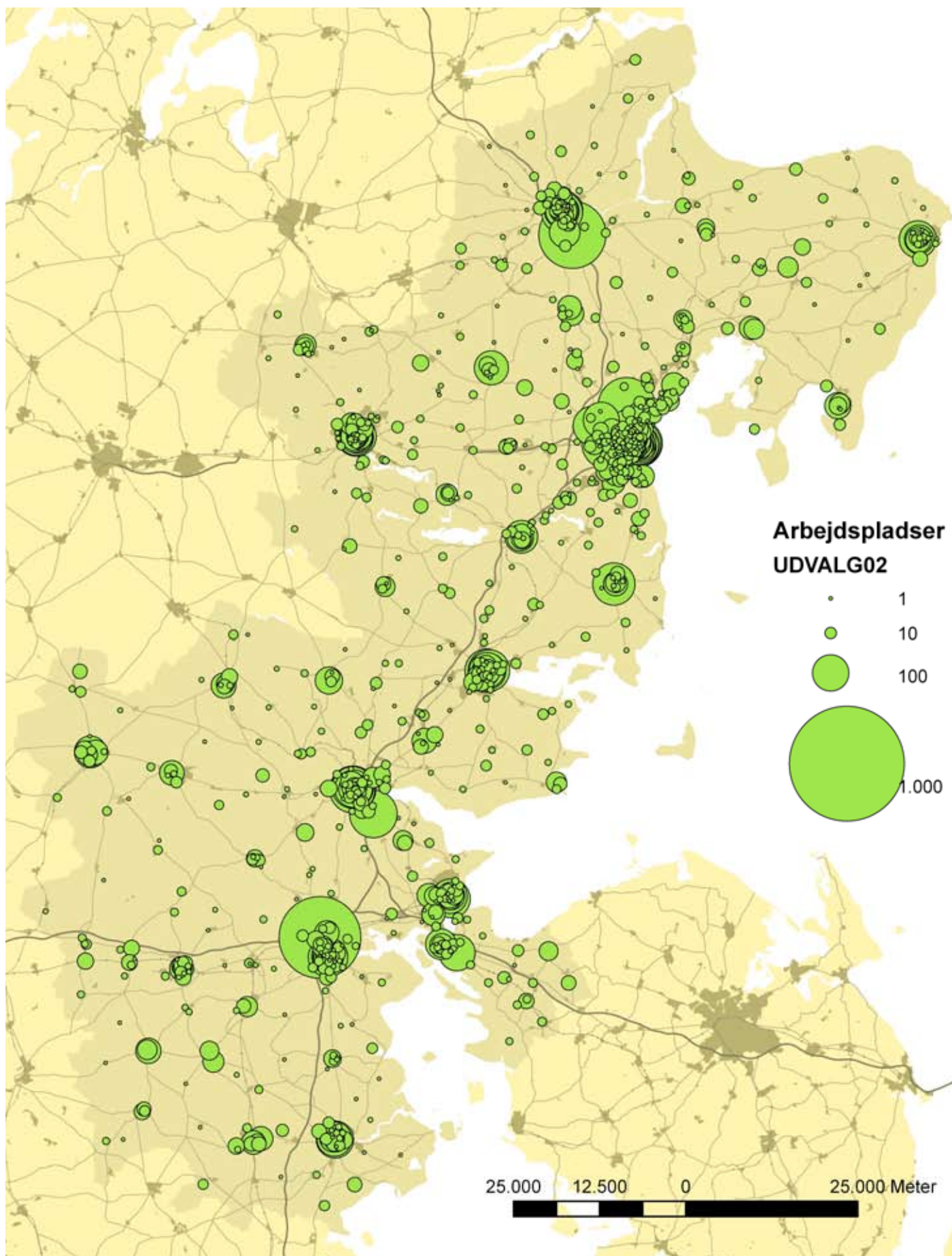

Figur 4. Antal arbejdspladser indenfor udvalgsvarerhandel i hver af de 17 kommuner i 1982.

Figur 5. Antal arbejdspladser indenfor udvalgsvarehandel i hver af de 17 kommuner i 1992.

Figur 6. Antal arbejdspladser indenfor udvalgsvarerhandel i hver af de 17 kommuner i 2002.

Restaurationer & forlystelser

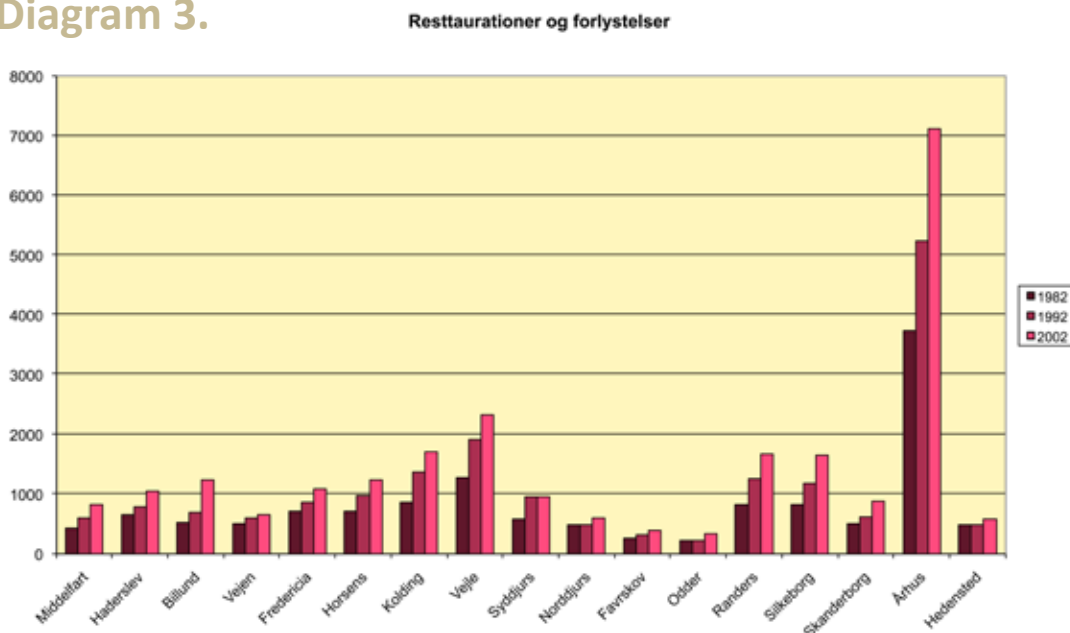
Resultater

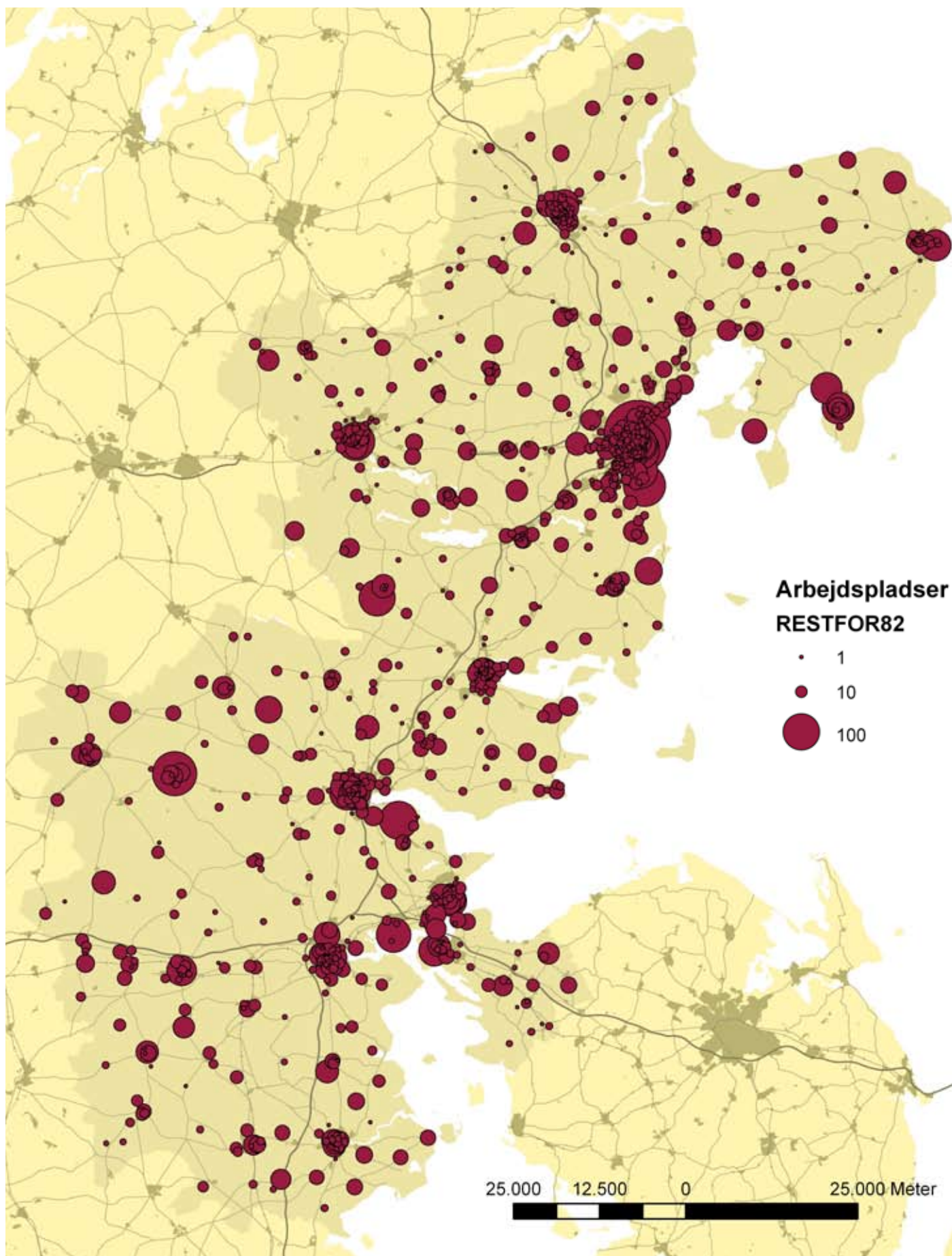
Tabel 3.

KOMMUNE/ÅR	1982	1992	2002
Middelfart	413	574	802
Haderslev	631	765	1034
Billund	509	667	1215
Vejen	480	571	629
Fredericia	684	852	1071
Horsens	684	952	1225
Kolding	845	1349	1697
Vejle	1257	1888	2306
Syddjurs	563	945	932
Norrdjurs	468	459	577
Favrskov	243	304	372
Odder	200	212	317
Randers	797	1234	1649
Silkeborg	811	1169	1629
Skanderborg	487	599	866
Århus	3722	5220	7108
Hedensted	459	474	556

Antal arbejdspladser indenfor Restaurationer & Forlystelser i hver af de 17 kommuner i 1982, 1992 og 2002.

Diagram 3.

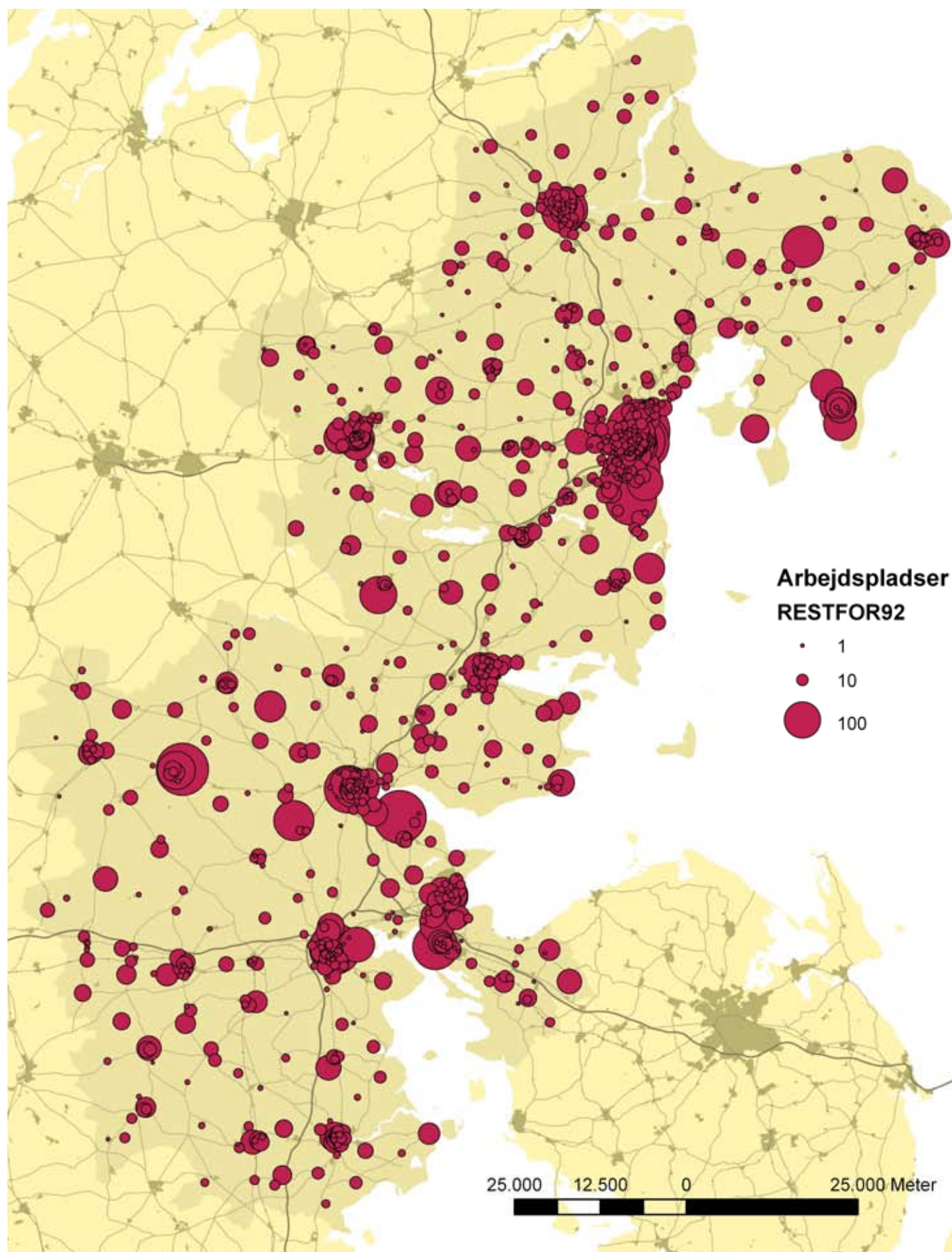

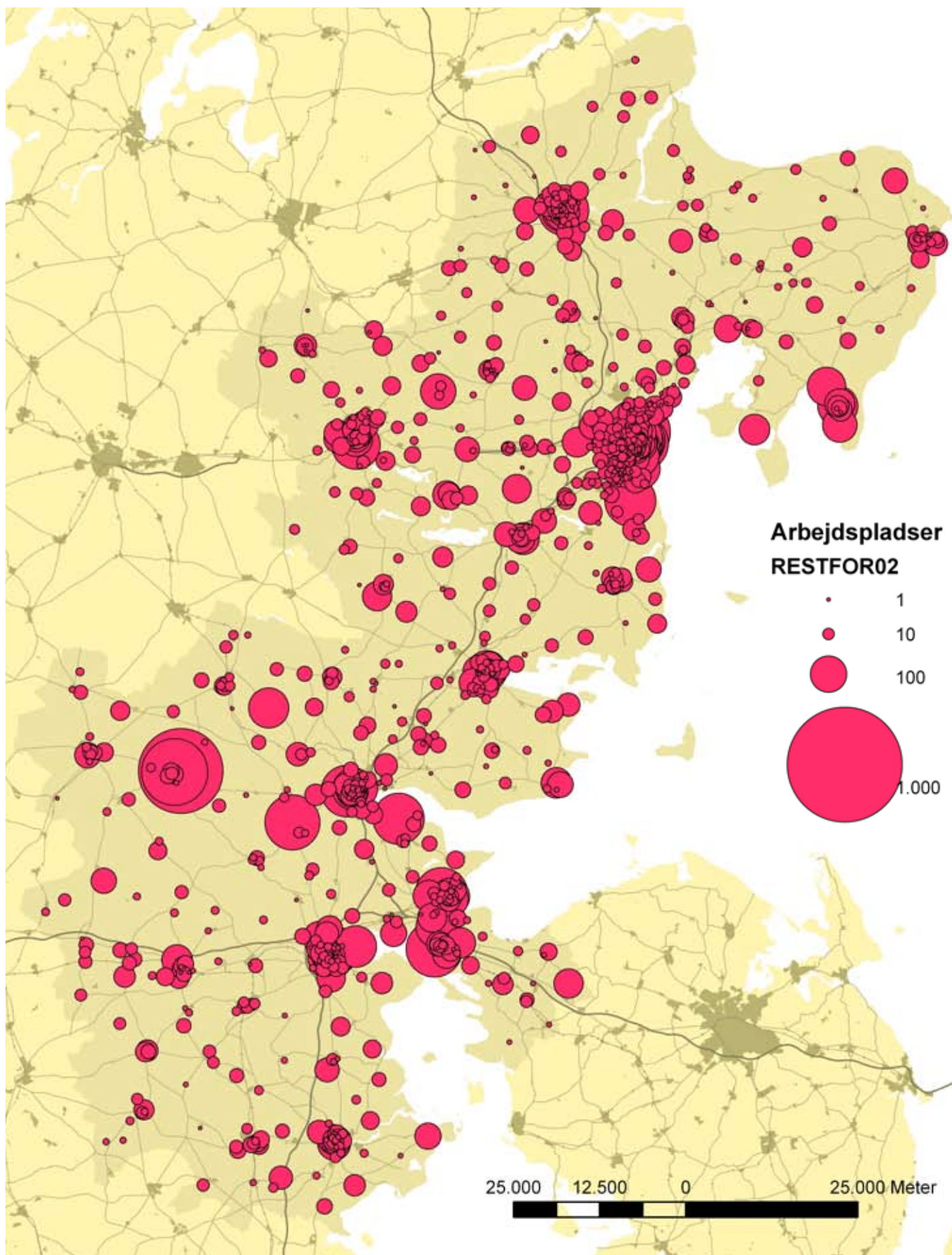
Figur 7. Antal arbejdspladser indenfor Restaurationer og Forlystelser i hver af de 17 kommuner i 1982.

Figur 8. Antal arbejdspladser indenfor Restaurationer & Forlystelser i hver af de 17 kommuner i 1992.

Figur 9. Antal arbejdspladser indenfor Restaurationer og Forlystelser i hver af de 17 kommuner i 2002.

Opsamling af forskningsresultater

Epilog

Rapporten har præsenteret lokaliseringen inden for udvalgte brancher, Dagligvarehandel, Udvalgsvarerhandel, Restauranter og forlystelser, af arbejdspladser i det Østjyske bybånd.

Gennemgangen og analysen af arbejdsplads lokaliseringen inden for de udvalgte brancher viser en kendt overordnet tendens, som tidligere er beskrevet i Det nye "Danmarkskort - planlægning under nye vilkår", nemlig at de større byområder (her forstået som kommuner) tiltrækker de fleste arbejdspladser. Dette er også gældende i Østjyske bybånd, hvor Århus kommune igennem hele den analyserede periode tiltrækker flest arbejdspladser i absolute tal inden for alle brancher. Den samme udvikling findes i en række mindre større kommuner som f.eks. Vejle, Kolding, Randers etc.

På baggrund af analyserne er det også muligt at konstatere, at de fleste af de mindre kommuner har en anden overordnet udvikling. Selvom udviklingen, i form af vækst/tilbagegang i antallet af arbejdspladser relativt for den enkelte kommune, kan forekomme voldsom, så er den generelle udvikling i de mindre byområder (her forstået som kommuner) fundamentalt set anderledes. Det er ikke muligt at give en forklaring på disse springende eller stagnerende udviklinger i de enkelte kommuner med udgangspunkt i de datasæt, der her er brugt, men man kan pege på, at lukningen af et par virksomheder i mange mindre kommuner kan forrykke antallet af arbejdspladser betydeligt.

- Kigger man specifikt på udviklingen af arbejdspladser indenfor Dagligvarehandel i den 20 års periode, som analysen dækker over, ses en svagt stigende tendens i antallet af arbejdspladser i langt de fleste kommuner.

- Kigger man specifikt på udviklingen af arbejdspladser indenfor udvalgsvarerhandel i den 20 års periode, som analysen dækker over, ser man, at den overordnede tendens er den samme, men at udviklingen i en række kommuner afviger markant fra denne tendens. Dette kan, som nævnt, skyldes en flytning af arbejdspladser mellem kommunerne i den analyserede kommune, men reelt også dække over lukning af virksomheder i en række kommuner og etableringerne af helt nye virksomheder i en række andre kommuner inden for denne branche.

- Kigger man specifikt på udviklingen af arbejdspladser indenfor Restauranter og Forlystelser i den 20 års periode, som sker der, i det samme som i den overordnede i indledningen nævnte, nemlig at, i stort set alle 17 kommuner i det Østjyske bybånd oplever en markant i antallet af arbejdspladser i denne branche.

Som nævnt er det, med udgangspunkt i de brugte datasæt, ikke muligt, at redegøre for hvad forklaringerne er på lokale udviklinger i de enkelte kommuner. For at få denne viden skal der her peges på muligheden for at supplere denne analyse med mere detaljerede, interviewbaserede analyser af enkelte virksomheders livsforløb. Ønskes mere generelle trends beskrevet, vil det være muligt at sammenholde antallet af arbejdspladser med natbefolkningen i de enkelte kommuner eller andre variable. Dette har ikke ligget inden for denne analyses rammer.

Referencer

Bykonkurrence og "byidentitet" - Danmark 1960-2000:

http://www.byhistorie.dk/dokumenter/bykonkurrence_og_byidentitet_1960-2000.pdf

Det nye Danmarkskort - planlægning under nye vilkår -

<http://www.sns.dk/udgivelser/2006/87-7279-714-2/pdf/87-7279-714-2.pdf>

Udviklingen i pendlingen siden år 2000:

<http://www.blst.dk/NR/rdonlyres/D353FF86-33CA-4596-ACE3-0352056260B0/38505/udviklingenipendlingensiden%C3%A5r2000.pdf>

Andersen, Hans Thor & Engelstoft, Sten (2004): Fra 'by til land' til bylandskab. I: Andersen, Hans Skifter & Andersen, Hans Thor (red.): Den mangfoldige by. Statens Byggeforskningsinstitut, Hørsholm.

Christoffersen, Henrik & Ravn-Jensen, Lars (2005): Det nye Danmarkskort - en analyse af uhomogeniteter i kommunestrukturen før og efter kommunesammenlægningerne. AKFforlaget, København.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet (2005): Regionalpolitisk redegørelse 2005 - analyser og baggrund. København.

Landsplanafdelingen (1994) Pendlingen i Danmark. Arbejdsnotat. København.

Landsplanafdelingen (2001): Pendlingen i Danmark år 2000 og udviklingen i 1990'erne. Arbejdsnotat. København.

Figurliste

Figur 1: Af: Jakob Kronbak

Figur 2: Af: Jakob Kronbak

Figur 3: Af: Jakob Kronbak

Figur 4: Af: Jakob Kronbak

Figur 5: Af: Jakob Kronbak

Figur 6: Af: Jakob Kronbak

Figur 7: Af: Jakob Kronbak

Figur 8: Af: Jakob Kronbak

Figur 9: Af: Jakob Kronbak

Tabel 1: Af: Jakob Kronbak

Tabel 2: Af: Jakob Kronbak

Tabel 3: Af: Jakob Kronbak

Diagram 1: Af: Jakob Kronbak

Diagram 2: Af: Jakob Kronbak

Diagram 3: Af: Jakob Kronbak

Forsidebillede: Af: Mia Rud Bohsen

Bagsidebillede: Af: Mia Rud Bohsen

Mod Århus

Spor
3

trafik

90

60

